

گفتار سردبیر

نشریه جغرافیا و پایداری محیط

ایرج جباری

شیوع بیماری «کویید ۱۹» در نتیجه انتقال کروناویروس جهان را به لرزه درآورده است. به نظر می‌رسد موج این لرزش‌ها در کشور ما، با ورود نابهنگام آن در بهمن‌ماه سال ۱۳۹۸ دامنه بیشتری داشته باشد و اختلال در ارکان سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه رو به افزایش باشد. در هر حال، این ویروس به‌همت مردم ایران از پای درخواهد آمد، ولی در این شرایط حساس، تاریخ متعالی‌ترین سپاس‌های خود را متوجه فرزندان خواهد کرد که صادقانه خروج از بحران را با کمترین آسیب‌های ممکن هموار ساخته باشند؛ در این راستا دانشگاه‌ها و مؤسسات جغرافیایی جهان می‌کوشند تا در کنار علوم پزشکی، سهم قابل توجهی را در این آزمون علمی و عملی داشته باشند: دانشگاه جان هاپکینز سامانه‌هایی مانند Waze یا Google Map را در حوزه علم GIS به کار گرفته است تا وبگاهی را برای ردیابی ویروس کرونا طراحی کند. دانشگاه واشنگتن و جورجیا ابزار ردیابی را در اختیار عموم قرار می‌دهند، ESRI وبگاهی راه‌اندازی کرده است که دستورالعمل‌های آموزشی و ترسیم نقشه این ویروس در آن درج شده است، انجمن جغرافیای سلطنتی انگلستان به جنبه‌های جغرافیایی انسانی کروناویروس می‌پردازد.

جدیدترین مقاله‌ای که در ۲۱ اسفندماه ۱۳۹۸ در نشریه بین‌المللی جغرافیای پزشکی به چاپ رسید، نشان می‌دهد که آن‌ها در پی چگونگی استفاده از فناوری‌های GIS برای مبارزه جهانی علیه شیوع این بیماری واگیر هستند. آن‌ها با علم به ضرورت پایش و پاسخ اپیدمیکی مؤثر و به‌موقع درصدد هستند تا به‌صورت برخط هم-زمان یا کمابیش هم‌زمان، موارد بیماری و واکنش رسانه‌های اجتماعی به گسترش بیماری را ثبت کنند، مسیرهای فوق‌انتشارگر و تماس‌های فضایی و زمانی جمعیت را ردیابی و ترسیم کنند و با توجه به داده‌های حرکت جمعیت، به رسم نقشه پیش‌بینی ریسک بپردازند.

اینک نشریه جغرافیا و پایداری محیط از جامعه جغرافیایی ایران دعوت می‌کند تا افزون بر تمرکز پژوهش‌های خود بر ابعاد مختلف ناپایداری محیطی ناشی از اثرات این ویروس، به‌همراه سایر علوم در مدیریت بحران و تعادل‌سازی سریع جامعه از توان‌های خود بهره‌گیرند و در این راستا به وزارت محترم علوم پیشنهاد می‌کند با آگاهی از اینکه تنها راه مقابله با این بیماری، پرهیز از آلودگی و جلوگیری از انتشار بوده و متخصصین جغرافیا در هردو مورد مهارت و تخصص کافی دارند، با اختصاص مرکزی برای دریافت برخط اطلاعات افراد مبتلا که از پرسش‌نامه‌های تهیه‌شده متخصصین جغرافیا به‌دست خواهد آمد، به دولت یاری رساند تا مدیریت بحران را با آرامش و منطق و به‌شکل علمی پیش ببرد. از آنجاکه جغرافی‌دانان به انواع مدل‌های انتشار تسلط دارند و از دیگر سو اطلاعات کافی درباره وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهرها و نواحی شهری را دارند، می‌توانند وضعیت انتشار بیماری را پایش کنند، آن را مدل‌سازی نموده و با مشورت به‌موقع با متخصصین اقتصاد، جامعه‌شناسی و روان‌شناسی، راه‌کارهای کنترل بیماری و خط‌مشی‌های کنترلی را با توجه به ویژگی‌های جغرافیایی هر محل ارائه دهند.